

סוכה י"ט: (משנה) עד כ: (סוף הפרק)

ביאורים

"אמר ריש לקיש... חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה": הריטב"א העיר שלא מצאנו שנשתכחה תורה בדורו של ר' חייא, שהרי בדורו היו רבינו הקדוש וחבריו שהיו גדולי ישראל, אלא ריש לקיש אמר כך בשביל מה שחדשו בהלכה זו שבסוגייתנו, כיוון שכל המקיים הלכה אחת שלא תשתכח הרי הוא כאלו מייסד כל התורה כולה.

טומאת מדרס וטומאת כלי: רוב הגורמים המטמאים מטמאים רק כלים. הזב וחבורתו מטמאים גם את מה שהם שוכבים עליו (מדרס) לכן חפץ יכול להיטמא או ככלי (ברוב הטומאות) או כמדרס (כשזב שוכב עליו) כדי שכלי יטמא גם במדרס עליו להיות ראוי למשכב. כלי שאינו ראוי למשכב מטמא רק ככלי ולא כמדרס.

משנה

מחצלת 'קטנה' היינו בכדי שכיבה (ר"ז).

ר' אליעזר:

מחצלת קטנה וגדולה:
עשאה לשכיבה - מקבלת טומאה (ואין מסככין בה)
עשאה לסיכוך - אינה מקבלת טומאה (ומסככין בה)

תנא-קמא:

מחצלת גדולה:
עשאה לשכיבה - מקבלת טומאה (ואין מסככין בה)
עשאה לסיכוך - אינה מקבלת טומאה (ומסככין בה)

מה הדין אם עשה את המחצלת סתם - ללא כל כוונה מיוחדת

מהרישא של כל תנא משמע שאם עשאה סתם כאילו עשאה לסיכוך ואילו מהסיפא משמע שאם עשאה סתם כאילו עשאה לשכיבה

הסבר רב פפא (המשנה כתובה בדפוס והתוספת לה רב פפא כתובה כתובה יד)

ר' אליעזר:

מחצלת גדולה וקטנה:
עשאה סתם - כאילו עשאה לשכיבה - ומקבלת טומאה
עשאה לסיכוך - אינה מקבלת טומאה

תנא-קמא:

מחצלת גדולה:
עשאה לשכיבה - מקבלת טומאה
עשאה סתם - אינה מקבלת טומאה (כאילו עשאה לסיכוך)

מחצלת קטנה:
עשאה לסיכוך - אינה מקבלת טומאה
עשאה סתם - מקבלת טומאה (כאילו עשאה לשכיבה)

עשאה סתם לפי ר"א:

גדולה וקטנה - כאילו עשאה לשכיבה (ומקבלת טומאה)

עשאה סתם לפי ת"ק:

בגדולה - כאילו עשאה לסיכוך (ואינה מקבלת טומאה)
בקטנה - כאילו עשאה לשכיבה (ומקבלת טומאה)

בריייתא

מחצלת מקנים או מחילת - תלוי בדרך ההכנה:

קלועה:
מסככים (כיוון שאינה ראויה לשכיבה)

ארוגה:
ת"ק: לא מסככים. (סתמא לשכיבה)
ריב"ז ור' דוסא: מסככים.

מחצלת משיפה או מגמי - תלוי בגודל:

גדולה:
מסככים

קטנה:
לא מסככים. (סתמא לשכיבה)

ר"ל ואמוראים נוספים:

דווקא מחצלות ללא שפה סביב (שלכן אינן משמשות ככלי, ואינן מקבלות טומאה).

איזו טומאה מקבלות החוצלות?

ר' דוסא: מיטמאות ככלי ואינן מטמאות כמדרס.

חכמים: מיטמאות גם ככלי וגם כמדרס

מה הם "חוצלות"?

ר' אבא: תרמיל רועים (מזבלי).

ריש לקיש: מחצלות (ודווקא עם שפה סביב שלכן משמשות ככלי)

הסבר המחלוקת - לפי ר"ל

מחצלות של אושא:

מיטמאות במדרס. (כי מיוחדות לשכיבה)

מחצלות של טבריא:

טהורות ממדרס. (כיוון שקשות לא שוכבים עליהן כלל)

מחצלות של שאר מקומות:

ר' דוסא: טהורות ממדרס. (כי רוב בני אדם לא רגילים לייחדן לשכיבה)

חכמים: מיטמאות במדרס. (כיוון שמזדמן ששוכבים עליהן)

בברייתא נוספת מתואר שנחלקו בחוצלות מהסוגים: שעם, גמי, שק, ספירא.
למסקנה שני פירושי האמוראים מסתדרים עם סוגים אלו.